

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Capitis Primi Periocha. Ieiunium cum abstinentia non rectè confundi; rectè autem in liberu[m] & necessarium; & hoc rursus in naturale, Mosaicum, & Ecclesiasticum deduci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

DE IEIUNIO, ET
CIBORVM DELECTV
LIBER SECVNDVS.

Ieiunium cum abstinentia non rectè confundi, rectè autem in liberum & necessarium; & hoc rursus in naturale, Mosaicum & Ecclesiasticum deduci.

CAPVT PRIMVM.

INTER causas ad peccatum prouocantes, primas facile obtinet carnis concupiscentia. Alletat huc etiam auaritia, vitæque superbia; sed & multos quoque transuersos agit ignoratio: Verùm quò carnis sensus homini iam inde ab inuente ætate est familiarior, (nam vnà cum ipso exortus ad vltimum vsque vitæ halitum perstat, materiamq;, quo nutriatur, nusquam non obuiam habet) eò ad alliciendum, obtinendamque de antagonista victoriam est potentior. Quare sancti Patres secundùm diuinas literas ad nihil eque frequenter hortantur fideles, ac ad carnis mortificationem, motuumq; eiusdem compressionem.

PORRO autem inter ea, quæ ad refrenandum carnis sensum faciunt plurimùm, multi non absq; ratione ieiunio principatum deferunt. Nam etsi vigilia, asper vestitus, externus corporis labor, aliæque id genus complura carnis petulantiam coërceant: non eo tamen successu & vi, qua continuata ieiunia. Quocirca licet Paulus, Antonius, Hilarion, cæterique eremi cultores, quæ iam attingi, non negligerent: ieiunium tamen tanquam validissimum aduersus omnem Diaboli carnisque insultum præsidium, in prima semper acie collocabant; nihilque perinde, atque ieiunium ad Monachi professionem pertinere prædicabant, viuoque exemplo confirmabant: Imò verò qui assiduo ieiunio se non macerarent, eos Monachi appellatione vix dignos censabant.

Inter causas ad peccatum prouocantes, primas tenet carnis concupiscentia.

Nihil carnis petulantiam æquè comprimit, atq; continuatum ieiunium.

R

QVIN

In primitiua Ec-
clesia frequēs ie-
iuniorum vsus.

Lib. de vit. cont.

QVIN in primitiua Ecclesia quoque non apud eos solum, qui secundum Ecclesiastici iudicis arbitrium priuata vel publica poenitentia multabantur, solennis & frequens admodum erat ieiuniorum vsus, sed apud eos quoque, qui publica poena nihil dignum admiserant. Temperantia, scribit Philo, tanquam fundamento in anima facto, virtutes ceteræ superstruuntur. Nec cibum, nec potum quisquam sumit ante solis occasum. Nonnulli ex illis vix tertio quoque die famem sentiunt. Nec desunt, qui prælauro excepti epulo sapientiæ, perdurant duplum eius temporis, & vix sexto die degustant cibum necessarium, asueti, sicut cicadæ rore viuere, canticis solari in ediam. Hæc ille de Christianis Alexandrinis Marci primi ciuitatis illius Episcopi discipulis: fitque verisimile, aliis locis & ciuitatibus idem præstitisse alios. Sed hac ipsa quoque ætate, qui rebellantem spiritui carnem ferio edomare cupiunt, ad ieiunium & abstinentiam veluti ad sacram anchoram sese recipiunt. Ieiunium itaque inter mortificationis instrumenta arcem tenet.

Non sunt idem
ieiunium & ab-
stinentia,

Ieiunium non
omnes, abstinen-
tia omnes obli-
gat.

Matth. 9.
Marc 2.
Lucæ 5.

PORRO autem licet ieiunium & abstinentia circa eandem materiam versentur, & vnum alterius nomine sæpe designentur, non idem tamen prorsus est ieiunium, quod moralis abstinentia. Qua in re ætatis huius sectarij hallucinantur maxime: docent enim, idem omnino esse ieiunare, quod sobriè, naturæque conuenienter viuere; quod est vanissimum, & à Scripturæ sententia alienissimum. Constat namque, abstinentiam æque atque temperantiam, nullum non hominem ad sui culturam & obseruationem perpetuò obstringere: Quandoquidè vt nulli vnquam fas est intemperanter viuere; ita nulli quicquam vnquam, quod cum vera abstinentia pugnet, admittere. Nunquam enim plus comedere aut bibere licet, quàm vel recta ratio dicat, aut naturæ necessitas postulat. At verò ieiunium neque omnes obligat, neque semper obligat, sed suo tempore & loco quosdam tantum. Certum est æque, CHRISTVM Dominum, sanctosque eiusdem Apostolos, nec non innumeros ante & post illos alios sobriè naturæque conuenienter vixisse semper, neque semper tamen ieiunasse. Nam si Apostoli semper ieiunassent, CHRISTVS nunquam diciturus erat: *Auferetur ab illis sponsus, & tunc ieiunabunt.*

Est

EST autem ieiunium, vt hic de ieiunio loquimur, & deinceps locuturi sumus, proprius abstinentiæ actus, vel peculiaris quidam abstinentiæ modus. Paucis, ieiunium est eiusmodi abstinentia, qua quis ad præfinitum diem, vel ad certam diei horam ab aliquibus, vel ab omnibus abstinet. Triduum integrum ab omnibus abstinuiffe leguntur Niniuitæ amplissimæ ciuitatis, excidium ob Ionæ comminationem veriti. Ad vesperam vsque Israelitæ, in Silo fratrum suorum cladem deplorantes, & quid factum opus in posterum, Dominum consulentes. A quibusdam Daniel: *In diebus illis, ait, ego Daniel iugebam (hoc est, ieiunabam) trium hebdomadarum diebus panem desiderabilem non comedi, caro & vinum non introierunt in os meum &c.*

Cuiusmodi abstinentia ieiunium.

Ionæ 3.
Iudi. 20.

Dani. 10.

AT quia non vno animo, nec vna de causa ab aliquibus, vel ab omnibus abstinent omnes; sed alij alio: fit, vt non omne ieiunium meritum apud DEVM habeat. Ieiunant, exempli gratia ægri, quod cibum fastidiant; Inopes, quod alimenta, quibus se alant, nulla sæpe ad manum habeant; Auari, quod parcus sumptus faciant; Læmargi ventricule & gulæ dediti, quod maiori postea auiditate & voluptate liguriant; Hypocritæ, quod sanctimoniam, quam non habent, opinionem apud imperitam turbam sibi comparent. Ieiunant tandem pij homines, quod vel scelerum vestigia inducant, DEO QVE & Ecclesiæ satisfaciant; aut quod insurgentes inordinatos carnis motus, ieiuniorum vi comprimant; aut vt diuino cultui obeundo aptiores sese reddant; aut certè quod legi de ieiunio latæ pareant. Et hi soli ritè, & nisi peccatum grauius aliquod obstet, meritorie ieiunant.

Varie abstinentiæ causæ, diuersiq; abstinentium finis.

Hoc piorum hominum ieiunium, (reliqua enim ieiunij appellationem non merentur) missis pluribus diuisionibus, quæ à materia, vel ab auctore, vel à tempore, vel à loco, vel à persona ieiunante, vel à causâ petita prolixè à quibusdam tractantur & explanantur, in necessitatis & supererogationis siue in deuotionis & institutionis ieiunium deduci potest. Supererogationis ieiunium illud hic nunc breuiter vocamus, (postea enim accuratiùs ea de re disputabitur) quod sponte, nulla lege cogente, aut præcepto vrgente, suscipitur. Necessitatis verò,

Duplex ieiunium, necessitatis vni, supererogationis alterum.

R 2 quod

quod secundum legis præscriptum, aut superioris mandatum, aut patriæ consuetudinem exigitur præstaturæ. Neque enim solum leges, sed laudabiles quoque consuetudines suam in vtroque foro vim obtinent.

IEIUNIVM supererogationis æquè latè patet atq; causæ, quæ ad hoc inuitant; hæ autem patent latissimè. Ieiunium necessitatis legum, ex quibus ortum & robur trahit, numerum imitatur. Lex autem generatim accepta in naturalem, Mosaicam; & Evangelicam secerni solet. Quare si quod extat vel extitit quandoque ieiunium non liberum, hoc ad aliquam trium istarum legum pertineat oportet. Mosaicæ legis nomine id totum hîc comprehendimus, quod veteri lege vim adhuc obtinente, apud Iudæos receptum erat: siue id proximè natû & promulgatum esset per Moysen; siue per quemcunque alium in Moyfi Cathedra sedentem. Idem de Evangelica lege statuatur quoque. Neque enim id solum Evangelicum dici consuevit, quod CHRISTVS per se docuit aut iussit, sed id etiam, quod per suos Apostolos, legitimisque eorundem successores Christiano orbi proposuit. Vniuersè ergo triplex est ieiunium, naturale legisue naturæ, Mosaicum, & Evangelicum, hoc est, Ecclesiasticum.

IEIUNIVM legis naturæ, quatenus maiorum traditione, vel aliqua patriæ consuetudine apud illius ætatis homines statuti vel legis vim obtinebat, iam non obligat. Verùm si quod ieiunium naturæ lex absolutè accepta, vel recta ratio dicitur, illud non minori obligandi vi nunc pollet, quàm mundi nascentis tempore. Certum est enim, si eiusmodi animi vel corporis morbo labores, qui citra ieiunium sanari non queat, æquè tibi abstinentum esse, atque si Ecclesia commune aliquod ieiunium indixisset; Nemini enim seipsum perdere licet. Perdit autem, qui ab interitu, à quo tueri se poterat, & tueri se quoque debebat, se non tuctur.

AT verò statim aliqua apud præfatos illos Patres ieiunia, ante Moyfi principatum fuerint recepta, id certò non constat: Siquidem Scripturæ & veterum monumenta nihil, quod apertum sit satis, ea de re produnt. Fit nihilominus admodum verisimile, ut suos illi, qui legem antecesserunt, sacros habebant ritus, sua Sacramenta & sacrificia; ita suas quoque habuisse ieiunationes:
Habe-

Triples lex, legisque sanctio.

Triples in vniuersum ieiunium.

Ieiunium naturæ bifariam accipi potest.

Ieiunia, quæ natura vel recta ratio dicitur, nunquam non obligant.

Habebant enim easdem ieiunandi causas, quas nos nūc habemus, & fortè maiores. Præterea cū ea ætate multi essent magnæ perfectionis & sanctitatis viri, non fit credibile, tantæ perfectionis organum, quantum est ieiunium, aut ignorasse, aut neglexisse. De eo autem naturæ ieiunio, quod omnem cibi potusq; vsum excludit, alioq; nomine ieiunij ieiunium appellari cōsuevit, (sicut alterum illud ieiunium ieiunantis) nihil hīc differimus: Quandoquidem nihil id ad nostrum institutum facit; quippe quod brutis animalibus cum hominibus sit commune.

MOSAICAE legis ieiunia, vt cætera cæremonialia, iam dudum exoleuerunt: vnde nihil est quod de iis prolixè hoc loco disputemus. Solūm monuerim, non omnia veteris illius populi ieiunia fuisse libera; Quædam enim magna seueritate illi erant indicta. DEI vox est: *Decimo die mensis huius septimi dies expiationis erit celeberrimus, & vocabitur sanctus; & affligetis animas vestras in eo: et offeretis holocaustum Domino. Omnis anima, quæ afflicta nō fuerit die hac, peribit.* At siue interitus, quem lex interminatur, referatur ad corpus, siue ad animam, siue ad vtrunque simul, maximam, citra controuersiam, exprimebat pœnam. Quòd autem afflictionis nomine veniant ieiunia, id apud diuinorum oraculorum interpretes quæstionem non habet.

RESTANT ergo sola Christiana vel Ecclesiastica ieiunia; siue per Apostolos, (vt de nonnullis certò constat) ea ad nos defuisse dicas; siue per quoscunque alios Ecclesiæ Catholicæ proceres. Nam ad rituum, vel cæremoniarum institutionem, legumq; Reipub. Christianæ necessariarum lationem quod spectat, eadem nunc in Ecclesia DEI auctoritas est, eritque semper, quæ fuit Apostolorum ætate. Esset namque Ecclesiæ status miserimus, si ipsa pro locorum & temporum qualitate, nullas leges, quæ bonum publicum promouerent, aut publica mala coërcerent, ferre possent.

CAETERVM Christiano vel Ecclesiastico ritu, hoc est, secundum normam ab Ecclesia præscriptam, vel ab eadem approbatam ieiunaturus, præter ciborum delectum, qui propriæ rationis ieiunio adeò intrinsecus est, vt ab eo diuelli vix queat, duo obseruare debet. Horum alterum est, ne sæpius quàm semel interdium cibum sumat: Alterum est, ne ante nonam vel vespèram, vel crassa

Verisimile fit, Patres, qui legē antecesserunt, suas habuisse ieiunationes.

Non omnia Moisaica legē ieiunia erant libera. Leuit. 23.

Scripturarum phrasi, afflictionis nomine designantur ieiunia.

Eadem nunc fœderarum legum in Ecclesia auctoritas est, quæ fuit Apostolorum ætate.

Ieiunium Ecclesiasticum tribus partibus cōstat.

quadam calculatione ante meridiem istud faciat. Quòd si quid ex tribus hisce prætermiserit, ut abstinuisset dici queat, legitime ieiunasse dici non poterit.

Cum itaq; tria hæc eo ferè modo ad ieiunium sese habeant, quo fundamentum, parietes, & tectum ad domum, cæteræq; partes corpus aliquod absolventes ad corpus totum; Methodi ratio postulare videtur, ut prius de his differamus, quàm de cæteris, quæ extra ieiunij rationem existunt, vel minùs sanè propinquè ad illud affecta sunt. Ordinemur autem à ciborum delectu; non quòd hic solus ieiunium absoluat, sed quòd inter tria, quorum modò meminimus, primatum ferè obtineat, multoq; latius quàm duo reliqua pateat. Constat namque, multos à ieiunij lege absolui, qui tamen à ciborum delectu non absoluantur: multos rursum intra anni curriculum dies à ieiunio vacare, qui tamen à ciborum delectu non vacant. Quin illi ipsi quoque, qui sectas fouent, multò infestius ciborum delectum insectantur, quàm ieiunium. Imò non desunt, qui publicè illud probent, tametsi neminem præcepto aliquo ad illud compellendum censeant.

Ciborum delectus latius patet, quàm relique ieiuniorum partes.

Nullum alimenti genus ex se immundum, naturalive aut Evangelica lege inhibatum esse.

CAPVT SECVNDVM.

DE ciborum delectu, quatenus ad Christiani ieiunij rationem facit, verba facturus, contra manifestas quorundam calumnias, ut certum & apud omnes sincerè Catholicos indubitatum hic pono, nullum omnino alimenti genus tanquam natura sua immundum, vllò omnino iure, aut lege proscriptum esse. Nam si qua esca ex se peccati vitus inclusum haberet, nunquam ea vesci liceret: Siquidem quod sua natura tale est, semper est tale: At nulla est, qua interdum uti non liceat.

Nulla esca aliàs vitata secundum se est immunda.

1. Timo. 4.

Tit. 1.

1. Cor. 10.

AD HÆC si quis cibus animam ex se contaminare natus esset, Apostolus nunquam scripturus erat: *Omnis creatura DEI bona est; & nihil reiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum DEI & orationem.* Rursum: *Omnia munda mundis; conquinatis autem et infidelibus nihil est mundum, sed inquinata sunt eorum mens et conscientia.* Item: *Omne quod in macellum venit, manducate, nihil interrogan-*